

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ

नांदेड— ४३१६०६ (महाराष्ट्र)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY

NANDED-431606, MAHARASHTRA STATE, INDIA.

Established on 17th September 1994 - Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Fax : (02462) 229574

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

कला विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील
संस्कृत विषयाचा सी.बी.सी.एस. पॅटर्नचा
अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७
पासून लागू करण्याबाबत.

परिपत्रक

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील कला विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील खालील विषयाचा **C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern** चा अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ पासून लागू करण्यात येत आहे.

१. बी.ए./बी.कॉम./बी.एस्सी. संस्कृत (द्वितीय भाषा आणि ऐच्छिक) — प्रथम वर्ष (सत्र पहिले व दुसरे)

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड — ४३१ ६०६.
जा.क्र.: शैक्षणिक—०१/परिपत्रक/पदवी—सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०१६-१७/१३४९
दिनांक : २७.०९.२०१६.

स्वाक्षरित /—
संचालक
महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. परीक्षा नियंत्रक यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) उपकुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) साहाय्यक कुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा
विद्यापीठ, नांदेड.

संस्कृत

पदवी प्रथम वर्ष अभ्यासक्रम
(बी.ए., बी.कॉम.व बी.एस्सी. प्रथम वर्ष)

आर्य समाज CBCS ०-वर्ष
जून २०१६ पासून प्रारंभ

:: सादरकर्ता ::

संस्कृत अभ्यासक्रम निर्मिती मंडळ
स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

0-03-000300

बी.ए., बी.कॉम. व बी.एस्सी. प्रथम वर्ष

संस्कृत- द्वितीय भाषा - प्रथम सत्र

प्रश्न पत्र - I

पद्य संस्कृत

गुण ७५

गुण : बाह्य मूल्यांकन - ४० व अंतर्गत मूल्यांकन ३५	गुण	तासिका
1. नीतिशतकम् - ३००६६६	40	55

संदर्भ ग्रंथ

1. अयाचित आणि जोशी नितिशतकम्
चित्रशाळा प्रकाशन, पुणे.
2. रा.ना.गद्रे नितिशतकम्
आयडीयल बुक सर्व्हिस, पुणे
3. श्रीकृष्णमणि त्रिपाठी नितिशतकम्
चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी
4. डॉ.कृष्ण अवतार वाजपेयी नितिशतकम्
विनोद पुस्तक मंदिर, आगरा.

संस्कृत- ऐच्छिक- प्रथम सत्र

संस्कृत- ऐच्छिक- प्रथम सत्र

संस्कृत- ऐच्छिक- प्रथम सत्र

प्रश्न पत्र - I	नाटकम्	गुण ७५
-----------------	--------	--------

गुण : बाह्य मूल्यांकन - ४० व अंतर्गत मूल्यांकन ३५	गुण	तासिका
1. स्वप्नवासवदत्तम्	40	55

संदर्भ ग्रंथ

1. मो.दि. पराडकर
स्वप्नवासवदत्तम्
आदर्श प्रकाशन, मुंबई
2. स्वप्नवासवदत्तम्
पुना ओरियंटल बुक हाऊस, पुणे.
3. एम.आर. काळे
स्वप्नवासवदत्तम्
मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली
4. डॉ.गणेशदत्त शर्मा
स्वप्नवासवदत्तम्
साहित्य भण्डार, सुभाष वाजार, मेरठ
5. गो.के.भट
संस्कृत नाटके आणि नाटककार
श्रीविद्या प्रकाशन, शनिवार पेठ, पुणे

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

बी.ए.प्रथम वर्ष (द्वितीय भाषा)
संस्कृत-ऐच्छिक-प्रथम सत्र

प्रश्न पत्र - II	महाकाव्यम्	गुण ७५
------------------	------------	--------

गुण : बाह्य मूल्यांकन - ४० व अंतर्गत मूल्यांकन ३५	गुण	तासिका
1. रघुवंश सर्ग-१ वर महाकवि कालिदास	40	55

संदर्भ ग्रंथ : -

1. रा.ग.बोरवणकर : ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
चित्रशाळा प्रकाशन , पुणे
2. जितेन्द्राचार्य : ॐ नमो भगवते वासुदेवाय
भारतीय विद्या प्रकाशन, दिल्ली

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

बी.ए., बी.कॉम. व बी.एस्सी. प्रथम वर्ष
संस्कृत- द्वितीय भाषा- द्वितीय सत्र

प्रश्न पत्र - II	सुभाषित साहित्यम्	गुण ७५
गुण : बाह्य मूल्यांकन - ४० व अंतर्गत मूल्यांकन ३५	गुण	तासिका
1. वैद्यकीय सुभाषित साहित्यम्- अध्याय ७ ते ११	30	40
1. प्राणायामविज्ञानीयम् ।		
2. स्नानविधिविज्ञानीयम् ।		
3. अंतर बाह्यशौचविज्ञानीयम् ।		
4. जलविज्ञानीयम् ।		
5. अन्नविज्ञानीयम् ।		
2. संस्कृत- मराठी ऋणानुबंध	10	15
आंदर्भ ग्रंथ : -		
1. राम वि.रामेकर	:	वैद्यकीय सुभाषित साहित्यम् सोनी प्रिंटर्स, रामदास पेठ, नागपूर
2. श्री वि.वा.इनामदार	:	संस्कृत-मराठी ऋणानुबंध शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

संस्कृत-ऐच्छिक-द्वितीय सत्र

संस्कृत-ऐच्छिक-द्वितीय सत्र

संस्कृत-ऐच्छिक-द्वितीय सत्र

प्रश्न पत्र - III	गद्य व व्याकरण	गुण ७५
गुण : बाह्य मूल्यांकन - ४० व अंतर्गत मूल्यांकन ३५		गुण तासिका
1. व्याकरण		20 40
i) लघुसिद्धांतकौमुदी (प्रत्याहार, संज्ञा, व स्वरसंधिप्रकरण)		
ii) ङीष्-व्युत्पत्ति-सूत्र		
2. चरक संहिता (सूत्र स्थान) आचार्य चरक		10 15
i) सद्बृत्तानुष्ठानम् । अध्याय- ८ प्रकरण १८-३४		
ii) हिताहिताहार जातस्य लक्ष्मणम् । अध्याय २५ प्रकरण ३०-४५		
iii) वैरोधिकानां आहारलक्षणम् । अध्याय - २५ प्रकरण ८०-८१		

संदर्भ ग्रंथ

1. अनुवादक- काशीनाथशास्त्री
चरकसंहिता
चौखम्बा संस्कृत संस्थान,
के, ३७/१२६, गोपालमंदिर,
लेन, वाराणसी
2. वेदानंद वेदवागीश
हरियाणा साहित्य संस्थान
रोहतक, हरियाणा
3. रा.द.किंजवडेकर
लघुसिद्धांत कौमुदी
व्यास प्रकाशन, पुणे

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

संस्कृत - ऐच्छिक - द्वितीय सत्र

प्रश्न पत्र - IV	काव्यशास्त्र व शिलालेख	गुण ७५
------------------	------------------------	--------

गुण : बाह्य मूल्यांकन - ४० व अंतर्गत मूल्यांकन ३५	गुण	तासिका
1. काव्यप्रकाश (प्रथम उल्लास)- आचार्य मम्मट	20	40
2. शिलालेख	10	15
i) खारवेल : हाथीगुंफा प्रस्तरलेख		
ii) प्रथम रुद्रदामन् : जुनागड प्रस्तरलेख		
iii) समुद्रगुप्त : इलाहाबाद स्तंभलेख		
iv) प्रभावती गुप्ता : पुणे ताम्रपट		
v) यशोधर्मन् : मन्दसोर स्तम्भलेख		

संदर्भ ग्रंथ : -

1. श्री कृ. अर्जुनवाडकर	काव्यप्रकाश देशमुख आणि कंपनी प्रकाशन पुणे
2. दि.मो. हातवळणे	काव्यप्रकाश पुना ओरियंटल बुक हाऊस, पुणे
3. शोभना गोखले	पुराभिलेखविद्या कौन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
4. जयचंद्र विद्यालंकार	उत्कीर्ण - लेख- पंचकम् ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

संस्कृत - अभ्यासक्रम

बी.ए.प्रथम वर्ष (बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी.) प्रथम वर्ष

आर्य समाज
आर्य समाज CBSC - ०४४०४

जून २०१६ पासून प्रारंभ

बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. प्रथम वर्ष द्वितीय भाषा
बी.ए.प्रथम वर्ष ऐच्छिक- अभ्यासक्रम व प्रश्नपत्राचे

आर्य समाज

:: सादरकर्ता ::

संस्कृत अभ्यासक्रम निर्मिती मंडळ

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. प्रथम वर्ष

प्रथम व द्वितीय सत्र

ÅQÖ + CBCS Ö-ÖÖÖ

जून -2016

विषय :- संस्कृत (द्वितीय भाषा)

प्रश्न पत्र	पेपर	तासिका † ÖSÖÖ Ö	एकुण तासिका	अंतर्गत मूल्यांकन	ÅQÖÖ Ö एकुण गुण	एकुण गुण	क्रेडीट
I	पद्य संस्कृत	04	55	35	40	75	03
II	सुभाषित साहित्यम्	04	55	35	40	75	03

ॐॐॐॐ, ॐॐॐॐ ॐॐॐॐ
प्रथम व द्वितीय सत्र
ॐॐॐॐ + CBCS ॐॐॐॐ
जून - 2016

Credits-03 Marks 75

(Theory-30, MCQ-10 = Total - 40)

प्रश्न पत्र	पेपर	तासिका ॐॐॐॐ	एकुण तासिका	अंतर्गत मूल्यांकन	ॐॐॐॐ एकुण गुण	एकुण गुण	क्रेडीट
I	नाटकम्	04	55	35	40	75	03
II	महाकाव्यम्	04	55	35	40	75	03
III	गद्य व व्याकरण	04	55	35	40	75	03
IV	काव्यशास्त्र व शिलालेख	04	55	35	40	75	03

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. प्रथम वर्ष

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

आर्क + CBCS ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

विषय: संस्कृत (द्वितीय भाषा)

प्रश्न पत्र-I

पद्यसंस्कृत

Credits-03 (Marks 75)

ESE 40 Marks CA 35)

(Theory-30 + MCQ-10 - 40)

1.	भाषांतर करा (३ पैकी २)	10
2.	संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (३ पैकी २)	10
3.	दीर्घोत्तरी प्रश्न (२ पैकी १)	10
4.	MCQ- संपूर्ण अभ्यासक्रमावर १० बहुपर्यायी प्रश्न	10
	विचारले जातील सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.	
-	अंतर्गत मूल्यांकन परीक्षा १+१ = २० गुण	
	Assignment/ Seminar १५ गुण	

२०२२-२३
 -
 + CBCS
 विषय: संस्कृत ऐच्छिक
 प्रश्न पत्र-I
 नाटकम्

Credits-03 (Marks 75)

ESE 40 Marks CA 35)

(Theory-30 + MCQ-10 - 40)

1.	भाषांतर करा (३ पैकी २)	10
2.	संदर्भासह स्पष्टीकरण (३ पैकी २)	10
3.	दीर्घोत्तरी (२ पैकी १)	10
4.	MCQ संपूर्ण अभ्यासक्रमावर १० बहुपर्यायी प्रश्न	10
5.	अंतर्गत मूल्यांकन परीक्षा १+१ = २० गुण	
	Assignment/ Seminar	१५ गुण

संस्कृत-भाषा-अभ्यास

संस्कृत-भाषा

भाषा + CBCS - मूल्यांकन

विषय: संस्कृत ऐच्छिक

प्रश्न पत्र-II

महाकाव्यम्

Credits-03 (Marks 75)

ESE 40 Marks CA 35)

(Theory-30 + MCQ-10 - 40)

1.	भाषांतर करा (३ पैकी २)	10
2.	संदर्भासह स्पष्टीकरण (३ पैकी २)	10
3.	दीर्घोत्तरी (२ पैकी १)	10
4.	MCQ संपूर्ण अभ्यासक्रमावर १० बहुपर्यायी प्रश्न	10
5.	अंतर्गत मूल्यांकन परीक्षा १+१ = २० गुण	
	Assignment/ Seminar	१५ गुण

बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. प्रथम वर्ष

द्वितीय सत्र

ÅQÖ + CBCS Ö-ÖÖÖ

विषय: संस्कृत (द्वितीय भाषा)

प्रश्न पत्र-II

सुभाषित साहित्यम्

Credits-03 (Marks 75)

ESE 40 Marks CA 35)

(Theory-30 + MCQ-10 - 40)

1.	भाषांतर करा (६ पैकी ४)	10
2.	संदर्भासह स्पष्टीकरण करा (३ पैकी २)	10
3.	दीर्घोत्तरी प्रश्न (२ पैकी १)	10
4.	MCQ- संपूर्ण अभ्यासक्रमावर १० बहुपर्यायी प्रश्न विचारले जातील सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.	10
-	अंतर्गत मूल्यांकन परीक्षा १+१ = २० गुण	
	Assignment/ Seminar १५ गुण	

२०२२ < ०६०० ३२००

द्वितीय सत्र

आ० + CBCS ०-२०२२

विषय: संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्न पत्र-III

गद्य व व्याकरण

Credits-03 (Marks 75)

ESE 40 Marks CA 35)

(Theory-30 + MCQ-10 - 40)

1.	परिच्छेद लिहा (३ पैकी २) चरकसंहिता	10
2.	सूत्रांचे उदाहरणासह स्पष्टीकरण करा (५ पैकी ४) लघुसिद्धान्तकौमुदी- संज्ञाप्रकरणम् ।	10
3.	सूत्रांचे उदाहरणे ससूत्र विशद करा (५ पैकी ४) लघुसिद्धान्तकौमुदी- अचूसंधी ।	10
4.	MCQ संपूर्ण अभ्यासक्रमावर १० बहुपर्यायी प्रश्न	10
5.	अंतर्गत मूल्यांकन परीक्षा १+१ = २० गुण Assignment/ Seminar १५ गुण	

२०२०-२१

द्वितीय सत्र

CA + CBCS

विषय: संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्न पत्र-IV

काव्यशास्त्र व शिलालेख

Credits-03 (Marks 75)

ESE 40 Marks CA 35)

(Theory-30 + MCQ-10 - 40)

1.	वाक्ये स्पष्ट करा (३ पैकी २)- काव्यप्रकाश	10
2.	विवेचन करा (३ पैकी २) काव्यप्रकाश	10
3.	दीर्घोत्तरी (२ पैकी १) शिलालेख	10
4.	MCQ- संपूर्ण अभ्यासक्रमावर १० बहुपर्यायी प्रश्न	10
	विचारले जातील सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.	
-	अंतर्गत मूल्यांकन परीक्षा १+१ = २० गुण	
	Assignment/ Seminar १५ गुण	